

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 21.1.2014 г.
COM(2014) 10 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Последваща оценка на събитието „Европейски столици на културата“ за 2012 г.
(Гимараеш и Марибор)**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Последваща оценка на събитието „Европейски столици на културата“ за 2012 г. (Гимараеш и Марибор)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад се представя на основание член 12 от Решение 1622/2006/ЕО¹, с което се изисква всяка година Комисията да осигурява външно и независимо оценяване на резултатите от завършилото през предишната година събитие „Европейска столица на културата“, както и да докладва относно тази оценка до другите институции на ЕС до края на годината, следваща събитието.

В настоящия доклад е изложена позицията на Комисията относно основните заключения и препоръки на външната оценка на събитието „Европейска столица на културата“ за 2012 г.². Пълният текст на оценката, съдържаща количествени и качествени доказателства за различните гледни точки в настоящия доклад, може да бъде получен на:

http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/evaluation-commissioned-by-the-eu_en.htm

Първоначално във външната оценка двете европейски столици на културата — Гимараеш и Марибор (наричани по-долу „ЕСК“) — бяха оценени поотделно. След това констатациите бяха сравнени и бяха изготвени заключения, които са валидни както за двата града, така и за действието по инициативата ЕСК.

2. КОНТЕКСТ НА ДЕЙСТВИЕТО

2.1. Действие на ЕС във връзка със събитието „Европейска столица на културата“

Първоначалният вариант на събитието „Европейски град на културата“ стартира на междуправителствено равнище през 1985 г.³. Въз основа на този опит, с Решение 1419/1999/ЕО бяха установени действия на Общността за събитието „Европейска столица на културата“ за годините от 2005 г. до 2019 г.⁴. Беше установен хронологичен ред на държавите членки за всяка година във връзка с правото им да бъдат домакини на събитието. От държавите, получили правото да бъдат домакини на събитието за дадена година, се очакваше да предложат градове и да представят заявленията си за кандидатстване, включващи тяхната културна програма за годината, пред комисия по подбор на европейско равнище, която препоръчваше избирането им на Европейската комисия. Съветът на министрите избираше официално ЕСК.

¹ ОВ L 304 от 3 ноември 2006 г.

² Последваща оценка на събитието „Европейски столици на културата“ за 2012 г., окончателен доклад за Европейската комисия, възложен през 2012 г. от Комисията на ECORYS UK Ltd по силата на рамков договор за предоставяне на услуги № EAC/50/2009 относно извършване на оценка, услуги, свързани с извършването на оценка, и подкрепа за изготвянето на оценка на въздействието.

³ Резолюция на министрите на културата от 13 юни 1985 г. във връзка с ежегодното организиране на събитието „Европейски град на културата“.

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1985:153:0002:0003:EN:PDF>
ОВ L 166 от 1.7.1999 г. Решение, изменено с Решение 649/2005/ЕО (ОВ L 117, 4.5.2005 г.).

На 1 януари 2007 г. Решение 1419/1999/ЕО бе заменено с Решение 1622/2006/ЕО, с което бяха конкретизирани целите на действието и бяха въведени подбор на национално равнище, състоящ се от два етапа, и процес на мониторинг, приложими за избора на ЕСК от 2013 г. нататък. С новото решение бяха въведени също така заседания за мониторинг след избирането, в края на които комисията за подбор отправя препоръка на европейските столици на културата да бъде връчена награда в памет на Мелина Меркури, при условие че избраните градове отговарят на критериите, установени с Решение 1622/2006/ЕО, и са изпълнили препоръките на комисията за подбор и на комисията за мониторинг и консултации. Финансовата подкрепа от ЕС се предоставя по програма „Култура“ на ЕС. За периода 2007—2013 г. ЕС е осигурил максимална сума в размер на 1,5 млн. EUR годишно за всяка ЕСК. От 2010 г. нататък избраните градове преминават през фаза на контрол, както е определено в Решение 1622/2006/ЕО.

2.2. Европейски столици на културата за 2012 г.

Въз основа на решението от 2006 г. Португалия и Словения получиха правото да бъдат домакини на ЕСК през 2012 г., като за подбора и определянето бяха приложени преходните разпоредби, посочени в член 14 от същото решение.

Освен това в решението от 2006 г. изрично се посочва, че за лауреатите за 2010, 2011 и 2012 г. се прилагат посочените в решението от 1999 г. критерии, свързани с културните програми, освен ако градовете не предпочетат да изготвят програмите си въз основа на критериите, посочени в решението от 2006 г. По отношение на съфинансирането и мониторинга новите процедури, установени с решението от 2006 г., ще се прилагат за изборения за ЕСК град от 2010 г. нататък.

С Решението от 2006 г. беше въведен, по-специално, нов механизъм за финансиране от ЕС за ЕСК под формата на наградата „Мелина Меркури“, която се връчва на определените градове преди началото на съответната година въз основа на докладите, изготвяни от комисията за мониторинг и консултации, чиято роля е да предоставя на градовете подкрепа и насоки от деня на тяхното определяне до годината, през която носят титлата ЕСК. Целта на наградата е да се отчетат и оценят подготвителните дейности на градовете, както и да се провери дали поетите от тях ангажменти са били изпълнени. Наградата беше връчена за първи път на получилите титлата градове за 2010 г., а впоследствие — и на тези за 2011 г. и 2012 г.

В съответствие с преходните разпоредби от Решение 1622/2006/ЕО през 2007 г. правителството на Португалия реши да препоръча Гимараеш за домакин на събитието ЕСК през 2012 г., без да организира национален конкурс. Правителството на Словения реши да проведе национален конкурс за подбор на града домакин въз основа на открита покана за подаване на кандидатури, която се проведе през 2006 г. и в която участваха 4 града. Въз основа на това правителството препоръча град Марибор заедно с още пет партньорски града. Въпреки това според външната оценка сред консултираните заинтересовани страни няма консенсус относно това дали националната процедура за подбор е протекла по възможно най-целесъобразния или прозрачен начин.

В своя доклад от ноември 2008 г. комисията за подбор препоръча тези два града да бъдат домакини на ЕСК през 2012 г. и изготви препоръки, за да помогне на градовете да постигнат целите си. През май 2009 г. Съветът на ЕС официално връчи титлата ЕСК за 2012 г. на Гимараеш и Марибор. В своя доклад от май 2011 г. комисията за

мониторинг и консултации препоръча наградата „Мелина Меркури“ да бъде връчена на Гимараеш и Марибор⁵.

3. ВЪНШНА ОЦЕНКА

3.1. Параметри на оценката

Целта бе да се направи оценка на целесъобразността, ефикасността, ефективността и евентуално устойчивостта и приноса на тези ЕСК на фона на целите на инициативата и на целите, посочени от самите ЕСК в заявленията им за кандидатстване и по време на фазата на изпълнение. В оценката също така бяха разгледани целесъобразността, ефикасността, ефективността и устойчивостта на действието по инициативата ЕСК като цяло.

3.2. Методология

За изготвянето на оценката беше необходимо използването на същия модел както за оценките за периода 2007—2011 г. с цел осигуряване на съпоставими във времето данни. Когато беше възможно, бяха проследени и измерени редица ключови критерии и показатели, свързани с йерархията на общите цели на високо равнище във връзка с действието и неговите специфични и оперативни цели.

На първо време двата града бяха оценени поотделно въз основа на първичните данни, които бяха събрани по време на посещенията на място или бяха предоставени от всяка ЕСК, както и въз основа на анализа на широк набор от източници на вторични данни. Източниците на първични данни включват интервюта относно качеството, проведени по време на две посещения във всеки един от градовете, както и по телефона. Целта на тези интервюта беше събирането на информация за различни гледни точки за всяка една ЕСК, включително за гледните точки на управленските екипи, на лицата, вземащи решения на местно и национално равнище, както и на основните културни дейци и редица партньори, участващи в организацията на ЕСК. В допълнение лицата, отговорни за проектите по ЕСК, бяха поканени да дадат своя принос за оценката посредством онлайн проучване. Източниците на вторични данни включват информация от първоначалните заявления за кандидатстване за ЕСК, проучвания и доклади, поръчани от ЕСК, програми за събитията, информационни материали и уебсайтове, статистически данни относно културата и туризма и количествени данни, предоставени от ЕС относно финансите, дейностите, продуктите и резултатите.

След това в рамките на сравнителен преглед бяха разгледани заключенията относно Гимараеш и Марибор, като бяха сравнени и съпоставени подходите и бяха определени общи теми и констатации във връзка с действието по инициативата ЕСК като цяло.

4. КОНСТАТАЦИИ НА ОЦЕНИТЕЛЯ

4.1. Целесъобразност на действието по инициативата ЕСК

Според оценката действието по инициативата ЕСК продължава да бъде изключително важно и от съществено значение за Договора за функционирането на Европейския съюз, най-вече по отношение на член 167, защото допринася за разцвета на културите на държавите членки, изтъквайки общото културно наследство, както и културното многообразие и нарастващото сътрудничество в сферата на културата между държавите членки и в международен мащаб.

⁵

Вж. докладите на комисията за подбор и на комисията за мониторинг и консултации на интернет адрес: http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/past-capitals_en.htm

Инициативата ЕСК продължава да допълва други културни инициативи на ЕС, най-вече програмата „Култура“ 2007—2013 г. и програмата „MEDIA“ (както и техните приемни програми в рамките на предлаганата програма „Творческа Европа“). Важно е да се отбележи, че инициативата също така допринася за осъществяването на целите, определени в Европейската програма за култура, чрез насърчаването на културното многообразие, развитието на международни културни връзки и засилването на ролята на културата за дългосрочното развитие на европейските градове. Освен това действието по инициативата ЕСК допълва други европейски програми, най-вече в сфери като младежта, гражданството, образованието и обучението и регионалното развитие.

4.2. Целесъобразност на ЕСК за 2012 г.

В оценката се разглеждат мотивацията на градовете да представят своите кандидатури за ЕСК, както и степента, в която техните цели съответстват на целите на действието и на тези, съдържащи се в член 167. Разгледани бяха също така процесът, по който началната мотивация на ЕСК за 2012 г. се превърна в набор от цели, както и промяната на тези цели във фазата на развитие.

Според оценката и двете ЕСК за 2012 г. са възприели целите на действието и са ги адаптирали спрямо своите специфични условия и приоритети. Целите и дейностите, реализирани от двете ЕСК, бяха съобразени с основните цели на равнище ЕС. И двете ЕСК бяха планирали разнообразни културни програми и съпътстващи дейности (например съобщения, доброволчески инициативи и др.), които бяха съобразени с целите на равнище ЕС като подобряване на сътрудничеството между културните дейци, стимулиране на многообразието на европейските култури и изтъкване на общите им характеристики, насърчаване на приноса на културата за дългосрочното развитие на градовете, подпомагане на социалното и икономическото развитие на градовете, засилване на участието на гражданите, разширяване на обхвата, многообразието и европейското измерение на предлаганите културни прояви в градовете, разширяване на достъпа до култура и участието в нея, засилване на капацитета на културния сектор и подобряване на международния облик на градовете.

4.3. Ефикасност на управлението и на изпълнението и капацитет за реализиране на културни прояви

В оценката бяха разгледани капацитетът на градовете да реализират културни прояви и ефикасността на управлението и на изпълнението на инициативата ЕСК, включително техните организационни модели, процесите на подбор и провеждане на културни дейности и прояви, популяризирането и рекламирането, както и начините за набиране на средства за финансиране.

Подобно на оценката на ЕСК за периода 2007—2011 г., в оценката на ЕСК за 2012 г. се подчертава, че създаването на подходяща организационна структура и изграждането на екип с подходящи умения за изпълнение на културната програма са от съществено значение, но може да се окажат трудни за осъществяване. За това се изисква по-широк набор от умения и различна структура в сравнение с екипа, подготвил първоначалното заявление за кандидатстване. Необходимо е също така да се постигне баланс между интересите на изкуството и политическите интереси и да се гарантира, че всеки нов механизъм за изпълнение ще бъде одобрен от съществуващите заинтересовани страни като партньор за сътрудничество. Обикновено се препоръчва нова и независима структура, която да е пригодена към политическия и културния контекст на града.

През 2009 г. Министерството на културата и Общинският съвет на Гимараеш учредиха Фондацията на град Гимараеш като нова организация. Управлението и изпълнението на инициативата ЕСК се осъществяваха съвместно, като фондацията беше отговорна за разработването на цялостната визия, комуникацията и управлението, а „А Oficina“, макар и вече съществуваща организация, беше отговорна за изпълнението на самата културна програма. Освен това една част от програмата, *Intersecting Times*, бе управлявана и изпълнена независимо от консорциум от местни сдружения. Оценителите отбелязват, че въпреки наличието на някои трудности по време на фазата на разработване структурите за управление и за изпълнение са работили сравнително добре през съответната година. Очевидно общата визия, целите и водещите принципи на програмата за Гимараеш 2012 г. не са се променили значително между фазата на кандидатстване и провеждането на събитията по инициативата ЕСК. Оказаната от градската администрация силна политическа подкрепа за Гимараеш 2012 г. също допринесе в значителна степен за успеха на инициативата. Това беше отразено в поетия ангажимент по отношение на културните инфраструктурни проекти, подкрепата и тясното сътрудничество с управленския екип, както и значителната подкрепа за провеждането на културните проекти. За градската администрация ЕСК беше стратегически проект и бяха положени значителни усилия за гарантиране на успешното му осъществяване.

В Марибор липсата на официално партньорство или на силно лидерство на местно ниво (в контекста на многократни смени на управлението) създаде проблемна ситуация по време на етапите на разработване и провеждане. Етапът на разработване беше управляван от временен секретариат, учреден от общината. След като окончателната инфраструктура за провеждането беше готова, сравнително бързо беше сформиран екип, който според оценителите „е трябвало да действа в крачка“. В оценката се изтъкват редица фактори за успех в подхода на агенцията, отговаряща за провеждането, включително разработването на нова и последователна концепция за програмата, широки консултации с партньорите, дейците и хората на изкуството, но също така начина, по който управителният съвет и общото управление подкрепиха персонала и бяха в състояние да защитават своята независимост от външна намеса. ЕСК постепенно получи подкрепата на гражданите, медийните партньори и други заинтересовани страни. Въпреки това повечето от планираните подобрения на инфраструктурата не бяха осъществени, което сериозно ограничи броя на местата, а в някои случаи доведе до това, че някои планирани дейности не можаха да бъдат проведени. В определени моменти имаше реална заплаха за осъществяването на целия проект поради конфликти във връзка с институционални структури, ангажименти за финансиране и проблеми с инфраструктурата.

През 2012 г., както и при предишни оценявания, бяха изтъкнати значителни трудности, свързани с управлението и изпълнението на ЕСК и ролята на политическото влияние, организационната несигурност и текучеството на персонала. Вероятно това не може да се избегне поради същността и времетраенето на инициативата ЕСК, но опитът от 2012 г. показва също така значението на градската управа и на други органи, които оказват значителна подкрепа и са силно ангажирани с бързото установяване на всички трудности и тяхното преодоляване.

На европейско равнище действието по инициативата ЕСК продължава да бъде с висока икономическа ефективност в сравнение с други инструменти и механизми на политиката на ЕС, като се има предвид изключително скромното финансиране от страна на ЕС в рамките на наградата „Мелина Меркури“. Въпреки че наградата представлява сравнително скромна дял от общите бюджети за ЕСК за двата града,

финансовите предизвикателства, пред които беше изправен всеки от тях, означават, че финансирането беше добре дошло и в двата случая. В допълнение наградата има голямо символично значение и признава напредъка, постигнат от града по време на фазата на разработване.

4.4. Ефективност при развиването на културни дейности и съдържание с културен и артистичен характер

Според оценката и двете ЕСК за 2012 г. успешно са осъществили по-всеобхватни и по-новаторски културни програми с по-голямо международно участие (напр. по отношение на теми, творци/изпълнители и публика) от обичайно предлаганите културни прояви във всеки от двата града. В програмите бяха включени нови теми и бяха подчертани богатството и разнообразието на културните прояви във всеки град, бяха използвани нови или необичайни места за проявите и беше достигнато до нова публика.

Марибор 2012 г. изпълни широка и новаторска културна програма, в която имаше много напълно нови културни дейности със силен акцент върху нови форми на творческа изява и интердисциплинарни прояви и беше използван подход, основан на тясно сътрудничество и участие, обединяващ международни дейци с местни организации, хора на изкуството и граждани.

Много от дейностите бяха изградени около съвместни продукции и сътрудничество. Успешното използване на съвместни продукции по време на Марибор 2012 г. бе отчасти следствие от липсата на ресурси и време за разработването на всеобхватна културна програма с вътрешни ресурси. Въпреки това те успяха да мобилизират ресурси и експертиза на външни партньори (например посолства на културата, в които участваха 80 организации от 31 държави), като същевременно гарантираха, че проведените дейности са в съответствие със собствените им цели, както и с тези на ЕС по отношение на ЕСК.

Окончателната програма беше преработена по-последователно и структурирано спрямо първоначалната идея. Накратко, в нея бяха включени стотици проекти, а очакваният общ брой посетители беше 3,1 милиона души през 2012 г. (общо 4,5 милиона). Това представлява значително увеличаване както на мащаба, така и на вида на дейностите, които обикновено се предлагат на гражданите на Марибор. Според оценката много от заинтересованите страни са заявили, че програмата съдържа задоволителен баланс между висока и масова култура, в това число достатъчен брой „престижни“ прояви, но и силен акцент върху подходи за участие и иновативно съдържание, включително прояви, които комбинират художествени дисциплини и експериментални подходи като използването на нови медии.

Гимараеш изпълни културна програма, която включваше много нови и новаторски културни прояви. Според оценката градът е успял да привлече вниманието на своите жители и на посетители от страната и чужбина и е увеличил предлагането на културни дейности, създадени в града. Акцентът на културната програма беше върху художественото творчество в Гимараеш. От самото начало желанието на най-важните участници не беше просто да създадат програма с фестивали, привличаща най-добрите проекти, създадени другаде; те решиха да се съсредоточат върху укрепването на художественото творчество в самия Гимараеш и да допринесат за развитието на художествения и творческия капацитет и потенциал в града.

Накратко, програмата на Гимараеш включваше хиляди прояви, в които участваха 25 000 творци и професионалисти. 15 000 граждани и 300 организации допринесоха за

културните прояви. В програмата бяха включени 1 000 нови творби и 700 дома на творци. Бяха осъществени 40 филма, 60 нови публикации и 100 международни премиери.

Целта на програмата беше опознаването на града посредством творчески интерпретации на различни аспекти от неговото минало и настояще. Например филмовата програма беше изготвена с цел да се преоткрие аудиовизуалното наследство на града, а в рамките на програмата за изкуство и архитектура бяха разгледани местната идентичност и история, особено във връзка с промишленото наследство и социалните, икономическите и културните измерения.

4.5. Ефективност при насърчаването на европейското измерение

Според оценката европейското измерение на културните програми и на двете ЕСК за 2012 г. бе свързано основно с усилията в подкрепа на транснационалното културно сътрудничество и на придаване на международно измерение на културния живот на градовете. Макар европейските теми да присъстваха и в двата града, те по-скоро се отнасяха до конкретни течения или до отделни проекти, а не до цялостния облик на културната програма. Въпреки че би било съвсем нереалистично да се очаква, че титлата ЕСК ще доведе до включването на Гимараеш и Марибор в групата на основните европейски културни дестинации (поне след края на инициативата), липсата на интензивно популяризиране в международен план представлява пропусната възможност и за двата града макар инициативата ЕСК да оказва положително въздействие върху цялостното възприемане на двата града и популяризирането на туризма. Оказва се, че през 2012 г. около 39 % от посещенията в Марибор и партньорските градове са се дължали единствено на ЕСК. Отчетено беше увеличаване със 120 % на броя на посетителите в бюрата за туристическа информация в Гимараеш и според получената информация повече от 25 % от посетителите са посочили ЕСК като една от причините за посещението си в града.

Накрая, сътрудничеството между двете ЕСК беше по-слабо, отколкото се очакваше, въпреки че в случаи като този е налице ограничен потенциал за разширяване на връзките поради големите разстояния или липсата на исторически и културни връзки.

4.6. Ефективност по отношение на привличането на гражданите и на обществеността

Според оценката един от основните фактори за успех и за двата града беше ангажирането на гражданите. Гимараеш 2012 г. разполагаше със значителната подкрепа, енергията и активното участие на своите граждани, за които тази година беше важен етап от процеса на съживяване на града им, на укрепване на ролята му на национално равнище, както и на подобряване на неговата видимост в международен план. В това отношение стилът на комуникация и логото бяха ключови фактори за успех. В крайна сметка Марибор също постигна високи нива на осведоменост, участие и ангажираност и постепенно получи подкрепата на гражданите, медийните партньори и други заинтересовани страни за справяне с първоначалната слаба публичност и широко разпространен скептицизъм. Освен това програмата на града включваше редица дейности за проучване на връзките между културата, творчеството и други области, например в рамките на дейността на Университета в Марибор, свързваща научните изследвания в различните факултети с изкуствата и културата.

4.7. Ефективност по отношение на постигането на въздействие върху икономиката, развитието на градската среда и туризма

От ключово значение за Гимараеш беше да инвестира в капацитета на града с цел да допринесе за икономическото и социалното развитие. На първо място, инвестициите в инфраструктурата бяха насочени към увеличаване на капацитета на града. Второ, програмата беше съсредоточена върху повишаването на капацитета на местния сектор на културата. Трето, значителна част от културната програма беше посветена на привличането на публика, обществената ангажираност и предоставянето на гражданите на достъп до различни културни изяви. Данните от оценката показват, че инициативата ЕСК е оказала въздействие върху развитието на бизнеса в града, особено сектора на услугите в центъра на града. Силната политическа подкрепа, която Гимараеш 2012 г. получи от градската администрация, за която ЕСК бе стратегически проект, се оказа явен плюс в това отношение. По-специално, опитът от Гимараеш 2012 г. показва, че ЕСК може да бъде подпомагана по линия на ЕФРСР и може да бъде добавена стойност за такива инвестиции. По линия на редица предишни инициативи ЕСК вече беше използвано финансиране по ЕФРСР за изграждане на инфраструктура, но в случая с Гимараеш 2012 г. около 70 % от общото финансиране беше по ЕФРСР.

В първоначалната кандидатура на Марибор беше поставен силен акцент върху използването на ЕСК за подпомагане на градското, социалното и икономическото развитие и използването на културата, за да се даде нов тласък на града, да се възстанови доверието на жителите и да се създадат нови връзки с цел стимулиране на по-широко социално и икономическо развитие. Въпреки че повечето инфраструктурни проекти не бяха осъществени, градът запази намеренията си да използва инициативата ЕСК като средство за подкрепа на градското и регионалното развитие. Това доведе до създаването на разнообразен набор от дейности, насочени към съживяване на централните градски части чрез културата. Няколко от градовете партньори смятат участието си в инициативата ЕСК за много положително. Инициативата ЕСК със сигурност имаше значително положително въздействие върху по-малките градове, някои от които привлякоха голям брой посетители и изградиха доверие в културните си предимства и идеи за нови видове развиване на културата и туризма.

Според оценката и двата града успяха да увеличат броя на посетителите, което допринесе значително за местната икономическа дейност.

4.8. Устойчивост

Съгласно Решението от 2006 г. инициативата ЕСК трябва „да бъде устойчива и да представлява неразделна част от дългосрочното културно и социално развитие на града“. Според оценката и в двата града има нови културни дейности, които ще продължат и след годината, в която градовете са били ЕСК, а така също и новопостроени и обновени културни съоръжения. По отношение на капацитета за устойчиво развитие в областта на културата градовете разполагат с по-голям опит и повече компетентност в резултат на организирането на събитието ЕСК, работата в мрежа е подобрена, а сътрудничеството в културния сектор — засилено.

В двата града културните дейци натрупаха ценни умения и опит и това вероятно ще има умерен ефект по отношение на подобряването на предлаганите в градовете културни прояви. Въздействието върху управлението на културата обаче едва ли ще се запази, което засилва необходимостта от включването на дългосрочна стратегия в процесите на подбор и мониторинг.

И в двата случая устойчивостта далеч не е гарантирана, не на последно място поради нестабилната икономическа ситуация. В Марибор политическата ситуация продължава да бъде несигурна, икономическите перспективи са лоши, а липсата на дългосрочно планиране или орган, отговарящ за наследството от събитието (след юни 2013 г.), заедно с намаления бюджет за култура означава, че ще бъде трудно да се запазят нарасналият отскоро брой на културните прояви и по-голямото участие на гражданите в културната сфера. Гимараеш не разполага с дългосрочна стратегия в сферата на културата и фондацията на града, която управлява ЕСК, ще бъде разпусната в края на 2013 г. Въпреки това между местните власти, националното правителство и университета се водят преговори за създаването на съвместна рамка за гарантиране на устойчивостта на структурите за управление. Има вероятност също така местните органи да продължат да провеждат някои ключови дейности.

5. Основни препоръки на външната оценка и заключения на Комисията

Препоръките се основават на заключенията на оценителите относно ЕСК за 2012 г., но засягат изпълнението на инициативата ЕСК като цяло. Оценителите отбелязват също така, че някои от препоръките от оценките на предишни ЕСК са все още в сила и са от значение.

Препоръките включват продължаване на действието за ЕСК като важна и символична инициатива на ЕС, необходимост от прозрачни процедури за подбор на национално равнище, засилване на мерките за наблюдение, които имат за цел осигуряване на подкрепа и насоки за градовете на ранен етап с цел по-добро гарантиране на постоянен напредък във фазата на разработка, по-голямо изискване за всяка ЕСК да увеличи връзките с останалите ЕСК за същата година, отделяне на по-голямо внимание на необходимостта ЕСК да установят своя институционална уредба в разумен срок и да разработят повече конкретни структури, които да поемат дейностите след приключването на съответната година, и въвеждане на по-последователни процедури за оценка от страна на самите градове. В заключенията се потвърждава, че титлата ЕСК продължава да се цени високо, да води до създаването на богати културни програми и да постига значително въздействие. Инициативата се провежда под егидата на ЕС и с неговата финансова подкрепа, което има значителен ефект на лоста и осигурява нейната рентабилност и ефикасност.

Комисията споделя вижданията в цялостните оценки и заключенията на оценката и приема посочените в нея препоръки.

Препоръките в тази оценка съответстват до голяма степен на предложението на Комисията за решение на Европейския парламент и на Съвета за установяване на действие на Съюза в подкрепа на инициативата „Европейски столици на културата“ за периода 2020—2033 г.⁶

Като се доразвиват силните страни на текущата схема, която като цяло работи добре, в предложението се запазват нейните основни характеристики и обща структура. Предлагат се няколко подобрения, с които се вземат предвид препоръките от външните оценки за ЕСК 2012 г. и за предишни ЕСК, както и други съображения:

- въвеждане на по-строги критерии за предоставяне на средствата на наградата „Мелина Меркури“, което беше препоръчано и в оценката за ЕСК 2011 г., обвързване на присъждането на наградата за напредъка на градовете по отношение на поетите от тях ангажименти по време на кандидатурата (от 2001

⁶ COM(2012) 407 final

г. до тук изречението не ми е много ясно на английски) – с ясни и по-стриктни критерии, въз основа на които Комисията може да откаже плащане – или да отложи плащане по време на годината, в която съответният град е обявен за ЕСК, за да може да вземе информирано решение на по-надеждна основа;

- въвеждане на по-ясен и всеобхватен набор от критерии за подбор с цел да се подобрят прозрачността и безпристрастността на процедурата, включително по отношение на приноса на ЕСК за дългосрочната стратегия на града, на необходимостта от широка политическа подкрепа, на управлението или на осъществимостта на стратегията за финансиране;
- насърчаване на определянето на две ЕСК за една и съща година, с което се цели развиването на връзки и разработването на общи проекти като част от културните им програми, тъй като добавянето на нови работни отношения към съществуващите такива може да бъде много полезно за тях дори ако — както правилно е отбелязано в доклада — понякога това може да бъде предизвикателство, ако двата града са географски отдалечени или имат слаби културни и исторически връзки;
- насърчаване на ЕСК да осъществяват собствени изследвания и проучвания за резултатите от инициативата и нейното въздействие, които да намерят отражение във въвеждането на задължение за градовете да извършат оценка с цел да преценят по-добре дали са постигнали целите си.

Освен това с предложението на Комисията се цели подобряване на схемата чрез въвеждане на обща цел, свързана с приноса на културата за дългосрочното развитие на градовете, като се добави трета официална среща за мониторинг три години преди годината на провеждане на инициативата и се подчертае необходимостта градовете кандидати да разполагат с действаща стратегия за културата към момента на кандидатстване.